

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 456/2018
16.05.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Бранка Станића и Јелене Боровац, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА, чији је пуномоћник Јелена Павловић, адвокат из ..., против туженог ББ, кога заступа пуномоћник Влада Кезић, адвокат из ..., ради утврђења, чинидбе и исплате, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против одлуке из става I изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 505/16 од 22.02.2018, у делу којим је потврђена делимична пресуда Привредног суда у Београду П 4078/2015 од 25.04.2016. године у ставу другом, трећем и петом изреке, у седници већа одржаној дана 16.05.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против одлуке из става I изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 505/16 од 22.02.2018, у делу којим је потврђена делимична пресуда Привредног суда у Београду П 4078/2015 од 25.04.2016. године у ставу петом њене изреке.

II ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** одлука из става I изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 505/16 од 22.02.2018, у делу којим је потврђена делимична пресуда Привредног суда у Београду П 4078/2015 од 25.04.2016. године у ставу другом и трећем њене изреке и пресуђује:

УТВРЂУЈЕ СЕ да тужени нема право да реализује меницу тужиоца бр. ..

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу преда меницу бр. .., у року од осам дана од правноснажности пресуде.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу исплати износ од 1.012.500,00 динара на име накнаде трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Делимичном пресудом Привредног суда у Београду П 4078/2015 од 21.04.2016. године, у ставу првом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да повуче од даље реализације код Народне банке Србије-Одељења за платни промет и то код „ВВ bank“ као носиоца платног промета, меницу бр. .. и исту преда тужиоцу. У ставу другом изреке, одбијен је захтев тужиоца да се тужени обавезе да тужиоцу преда меницу .. . Трећим ставом

изреке, одбијен је захтев тужиоца да се утврди да тужени нема право да реализује меницу тужиоца .. . У четвртом ставу изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати износ од 4.285.808,77 динара, са затезном каматом почев од 28.01.2016. године. У петом ставу изреке, одбијен је захтев тужиоца да се утврди да је ништава одредба члана 6. Уговора број ..од 08.05.2013. године, која гласи: „У случају да се стекну услови из члана 5. Овог Уговора, ГГ се обавезује да ББ надокнади досадашње трошкове лизинга увећане за износ од 70.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС, увећано за износ ПДВ-а“.

Привредни апелациони суд, као другостепени, пресудом Пж 5050/16 од 22.02.2018. године, у ставу I изреке, одбија као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврђује наведену делимичну пресуду у њеном ставу првом, другом, трећем и петом изреке. У ставу II изреке другостепене пресуде, укинута је првостепена делимична пресуда у њеном ставу четвртом изреке и предмет је у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против одлуке из става I изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 505/16 од 22.02.2018, у делу којим је потврђена делимична пресуда Привредног суда у Београду П 4078/2015 од 25.04.2016. године у ставу другом, трећем и петом изреке, тужилац изјављује ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14) и нашао да ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Позивање ревидента на погрешно утврђено чињенично стање у конкретном случају не представља дозвољени ревизијски разлог, у смислу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, у својству испоручиоца, туженом, као кориснику лизинга, предао багер који не одговара уговореним карактеристикама. Уговором бр. ..од 08.05.2013. године, закљученим између тужиоца и туженог, констатовано је да је тужилац грешком испоручио други багер марке ..., година производње 2007, уместо траженог багера истоветне марке. Констатовано је и да тужени привремено прихвата испоруку погрешног багера и пристаје да са лизинг кућом закључи уговор о лизингу. Обавеза је тужиоца, предвиђена чланом 3. уговора, да у року од четири месеца испоручи други багер марке ..., истих ознака и годишта и истом ценом, али са мањим бројем радних сати, а тужени ће погрешно испоручени багер ставити на располагање лизинг кући. Према члану 4. уговора, договорено је да ће тужилац испоручити други багер након писмене сагласности туженог. Чланом 5. уговора, парничне странке су се споразумеле да у случају да тужилац не испуни у року своју обавезу предаје другог багера, тужени стиче право да погрешно испоручени багер врати лизинг кући. У складу са одредбом члана 6. уговора, предвиђено је да у случају да се

стекну услови из члана 5. тог уговора и тужилац не испуни своју обавезу из члана 3., обавеза је тужиоца да туженом надокнади све досадашње трошкове лизинга увећане за износ од 70.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије, увећане за износ ПДВ-а. Чланом 7. уговора, договорено је да ће тужилац, ради обезбеђења испуњења своје обавезе плаћања новчаног износа из члана 6. уговора, предати туженом две регистроване соло менице, и то ... и ... са меничним овлашћењима. Тужени је, потом, са лизинг кућом закључио уговор о финансијском лизингу чији је предмет лизинга погрешно испоручени багер од стране тужиоца, као испоручиоца. Наведени уговор о лизингу је реализован, тако што је тужени платио лизинг кући износ од 11.575.182,46 динара. Поред тога, дописом од 08.09.2014. године, тужени је позвао тужиоца да изврши своју обавезу предаје нарученог другог багера уговорену чланом 3. поменутог уговора од 08.05.2013. године. Тужилац је одговорио на начин што је учинио неспорним да није испунио предметну обавезу и предложио да тужени врати првобитно испоручени багер, а да цена новоиспорученог багера буде умањена за цену првобитно испорученог багера. Тужени је дописом од 23.06.2015. године обавестио тужиоца о пуштању меница на реализацију у складу са члановима 6. И 7. наведеног уговора и да му предмени багер ставља на располагање, јер је исти у целости плаћен лизинг кући.

На темељу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд делимичном пресудом одбија тужбени захтев за утврђење да тужилац нема право на реализацију менице ... и да исту врати тужиоцу. Становиште је суда да је тужени њен законити ималац, у складу са чланом 7. Уговора од 08.05.2013. године и да су испуњени услови за њену рализацију, сходно члану 6. истог уговора. С друге стране, оцењен је неоснованим и захтев тужиоца да се утврди ништавом одредба члана 6. Уговора од 08.05.2013. године, којом је уговорено да у случају да се стекну услови из члана 5. уговора и да тужилац не испуни своју обавезу из члана 3., тужилац ће бити у обавези да туженом надокнади све досадашње трошкове лизинга, увећане за износ од 70.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије, увећане за износ ПДВ-а. Закључак је првостепеног суда да договарање уговорне казне није противно принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

Другостепени суд прихвата заузето становиште првостепеног суда као правилно и одбија жалбу тужиоца у наведеном делу.

Разматрајући основаност ревизијских навода, Врховни касациони суд, као ревизијски, стаје на становиште да је другостепени суд своју одлуку у погледу неиспуњености законских услова за утврђење ништавости одредбе члана 6. предметног уговора од 08.05.2013, засновао на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 103. Закона о облигационим односима, у ставу 1, прописано је да је ништав уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако законом у одређеном случају не прописује што друго.

Чланом 270. став 1. истог закона, прописано је да поверилац и дужник могу уговорити да ће дужник платити повериоцу одређени новчани износ или прибавити неку другу материјалну корист ако не испуни своју обавезу или ако задоцни са њеним испуњењем (уговорна казна). Ставом 3. истог члана, предвиђено је да уговорна казна не може бити уговорена за новчане обавезе.

Следећи наведени нормативни оквир, проистиче да је договарање уговорне казне законом дозвољено. Као акцесорна обавеза по својој природи, она у функционалном смислу представља важан фактор уговорне дисциплине страна уговорница. Другим речима, служи гарантовању испуњења неновчане обавезе дужника у облигационом односу. За испуњење новчаних обавеза предвиђање уговорне казне није дозвољено.

У конкретном случају, парничне странке су у члану 6. Уговора од 08.05.2013. године, договориле да за случај наступања услова из члана 5. предметног уговора и неиспуњења обавезе предаје ствари у складу са уговореним условима из члана 3., тужилац ће бити обвезник надокнаде плаћених трошкова лизинга туженом, увећане за договорени износ од 70.000 евра. Тумачењем садржине наведене уговорне одредбе произлази да су парничне странке предвидели уговорну казну за случај наступања услова из члана 5. и неиспуњења обавезе тужиоца из члана 3. уговора. Имајући у виду да је уговорена за случај наступања уговорених услова и неиспуњења неновчаних обавеза, иста је у потпуности у складу са одредбом члана 270. став 1. тачка 3. Закона о облигационим односима.

У том смислу, насупротив наводима ревидента, уговорна казна предвиђена чланом 6. предметног уговора, није противна принудним прописима, јавном поретку, нити добрим обичајима. Као таква не може бити ни ништава у смислу одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, како то правилно нижестепени судови закључују.

Водећи се изнетим, ревизијски суд је, на основу одредбе члана 414 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу I изреке.

Међутим, ценећи основаност ревизијских навода поводом захтева тужиоца за утврђење непостојања права туженог на реализацију менице бр. .. и његове обавезе да исту врати тужиоцу, Врховни касациони суд закључује да је одлука другостепеног суда у том делу заснована на погрешној примени материјалног права.

Исказаном вољом уговорних страна у оквиру Уговора од 08.05.2013. године, била је предвиђена обавеза тужиоца да у року од четири месеца од закључења уговора преда туженом наручени багер, уместо погрешно испорученог (члан 3. Уговора). Уколико тужилац не испуни обавезу из члана 3. уговора, тужени је имао право да погрешно испоручени багер врати лизинг кући (члан 5. Уговора). Надаље је предвиђено да у случају испуњења услова из члана 5. уговора и неиспуњења обавезе из члана 3. уговора, тужени стиче право на активирање уговорне казне у виду обавезе тужиоца да надокнади плаћене трошкове лизинга

туженом, увећане за новчани износ од 70.000 евра, све са ПДВ-ом (члан 6. Уговора). За обезбеђење испуњења обавеза тужиоца из члана 6. уговора, договорена је предаја меница ... и

Тумачењем манифестације сагласних изјава воља парничних странака следи да је наступање обавезе тужиоца на исплату уговорне казне из члана 6. уговора, подразумевало претходно испуњење услова предвиђеног чланом 5. уговора, а који се реализује кроз чињење туженог у виду предаје погрешно испорученог багера лизинг кући. Међутим, наведени услов из одредбе члана 5. није испуњен. Тужени није по истеку рока за испуњење обавезе предаје багера по нарученим карактеристима извршио враћање погрешно испорученог багера лизинг кући. Неизвршењем наведене обавезе туженог, већ прихватањем да се са лизинг кућом закључи уговор о лизингу поводом погрешно испорученог багера, као предмета лизинга, а потом и испуњењем свих уговорних обавеза по закљученом уговору о лизингу са лизинг кућом, проистекле су правне последице замене испуњења из одредбе члана 308. Закона о облигационим односима. Наступањем наведених последица проистиче да је тужилац извршеном предајом погрешног багера у целости испунио своју уговорну обавезу према туженом. Сходно томе, престала је и обавеза тужиоца да меницама гарантује за испуњење првобитних обавеза предаје првобитно нарученог багера. Уз то, престало је и право туженог да задржи спорну меницу ..., као и да захтева њену реализацију.

Чињеница да је тужени, по извршеној исплати лизинг накнаде лизинг кући, ставио на располагање погрешно испоручени багер тужиоцу није од утицаја на пресуђење. Ово из разлога што таква обавеза није уговорена међу парничним странкама, већ је договорена обавеза била да тужени врати наведени багер лизинг кући уколико тужилац не испоручи багер са уговореним карактеристикама у року предвиђеном чланом 3. Уговора од 08.05.2013. године.

У складу са изнетим, основан је захтев ревидента за утврђење да је престало право туженог да задржи меницу ... и да се тужени обавезе да исту преда тужиоцу. Због тога је Врховни касациони суд, применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу II изреке.

При одлучивању о трошковима тужиоца насталих у ревизијском поступку, Врховни касациони суд је пошао од тога да је у том поступку тужилац остварио половичан успех.

Укупно настали трошкови тужиоца у поступку ревизије износе 2.025.000,00 динара, и то: за састав ревизије од стране адвоката износ од 75.000,00 динара по АТ, на име судске таксе на ревизију износ од 780.000,00 динара, као и на име судске таксе на ревизијску одлуку износ од 1.170.000,00 динара.

Сразмерно оствареном половичном успеху у поступку по ревизији, тужиоцу припада износ накнаде трошкова од 1.012.500,00 динара.

У складу са наведеним, одлучено је као у ставу III изреке ревизијске пресуде.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић